

CĂTEVA DATE CU PRIVIRE LA CONSCRIPȚIA MILITARĂ DIN VARA ANULUI 1784 ÎN COMITATELE HUNEDOARA ȘI ZAȚĂND

Mihai Cerghedean

Răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan a fost prima din marile ridicări populare care vor duce la răsturnarea relațiilor feudale din țara noastră, în același timp este prima afirmare expresă și violentă a conștiinței de sine a poporului român¹.

Izbucnită ca urmare a unui șir nesfârșit de sarcini mereu agravate, marea răbufnire din anul 1784 a avut ca preludiu imediat frământările legate de conscripția militară din vara anului 1784.

Originea conscripției militare rezidă în preocuparea Curții de la Viena pentru asigurarea granițelor din această extremitate a imperiului, cât și în politica externă generală a imperiului. Planurile marilor puteri ale vremii pentru această parte a Europei, vizitele împăratului Iosif al II-lea în Transilvania au pus cu mai multă tărie problema reorganizării regimentelor de graniță. În acest scop este numit generalul Geneyne să studieze problema și să facă propuneri în consecință. Însuși împăratul Iosif al II-lea este mereu preocupat de această problemă. La 31 ianuarie 1784 apare decretul imperial privind conscripția pentru întregirea regimentelor de graniță. În iunie și iulie Comandamentul militar al Transilvaniei raportează împăratului că s-au făcut pregătirile necesare pentru conscriere. Patenta tipărită și destinată publicității pentru începerea conscripției datează de la sfârșitul lui octombrie 1784.

Cum se face că tocmai în iulie, atunci când Comandamentul militar al Transilvaniei raporta încheierea pregătirilor pentru conscriere, oamenii din Hăpria pornesc spre Alba Iulia, cum se face că tocmai în octombrie, atunci când patenta destinată să anunțe începerea conscripției a fost terminată, oamenii de pe Valea Mureșului și a Geoagiului fac din nou înscrieri sau se agită în vederea plecării să primească arme. Cine și pe ce căi va fi ținut la curent țărâna cu toate demersurile autorităților centrale, în condițiile când nobilimea împreună cu reprezentanții lor de la nivelul autorităților comitatense se străduiau din răsuferință să ascundă aceste încercări. Vor apare documentele pentru lămurirea deplină și a acestei probleme?

După cum se cunoaște începutul conscripției a fost făcut de țărâni din Hăpria din apropierea Albei Iulia. În foarte scurt timp țărâni români și chiar unguri și sași, în satele unde aceștia existau și coabitau, pornesc spre centrele de înscriere sau obligă știutorii de carte să întocmească listele cu cei care doreau să ia armele în speranța generală că vor scăpa de iobăgie, că pământurile pe care le au în folosință vor deveni ale lor, că se vor reduce taxele, că vor fi scutiți de slujbe în schimbul unui serviciu militar prestat pentru o perioadă bine definită. Vestea celor petrecute la Alba Iulia, speranțele legate de acestea s-au răspândit cu ușurință spre zonele vecine din comitatul Turda, pe Valea Arieșului, în sus, chiar în câteva sate aparținând comitatului Cluj, pe Târnavă până spre secuime, în Tara Făgărașului, în zona Sibiului.

1. D. Prodan, Răscoala lui Horea, București, 1979, vol. I, p. 13.

În același timp, în comitatul Hunedoara țărani se frământă nutrind aceleași speranțe. Primii care se înscriu din comitatul Hunedoara sânt sătenii din Gânțașa. Ei se îndreaptă spre Hațeg unde comandantul grănicerilor de aici le satisface dorința. Tot la Hațeg se mai înscriu apoi satele Vâlcelele Bune, Vâlcelele Rele, Boșorod, Bătălari, Valea Sângeorgiului, Ohaba, Ocolîșu Mic, Chitid, Plopi². Cu prilejul înscrierii sătenii din Valea Sângeorgiului se plâng împotriva nobililor locali, care le pretind câte patru și chiar șase zile de robotă pe săptămână și de la toți membrii familiei. La 1 august comitatul Hunedoara informa guvernul din Sibiu că în rândurile țărănilor există convingerea "că intrând în rândurile armatei obligațiile lor față de domni pământului sunt anulate", iar pământul pe care îl au în folosință le va rămâne lor³. Într-o cercetare ulterioară în Vâlcelele Bune iobagii au declarat că s-au înscris ca militari deoarece nu vor să mai suporte stăpânire străină, iar dacă nu o vor primi se vor muta în alte părți sau se vor face "curuți" tulburând pacea și liniștea țării⁴. Speranțele și hotărârea țărănilor de a-și schimba soarta sunt atât de mari încât trec la amenințări deschise chiar împotriva armatei și împăratului. În alternativa că nu vor primi arme, un țaran din Tuștea amenință pe vicecolonelul Karp, comandantul grănicerilor din Hațeg, și chiar pe împărat deoarece "dacă toți ne ridicăm și pe împărat îl ia dracul afirma el"⁵. Mai mult, se trece chiar și la acțiuni violente, pe Valea Jiului fiind uciși doi nobili⁶.

Satele de pe Valea Mureșului se înscriu ca militari atât la Alba Iulia cât și la Hațeg, prilej de tulburări, deoarece și aici locuitorii sperau ca prin intrarea în rândul militarilor să-și obțină libertatea⁷. În Raport vestea conscrierii satelor este adusă de un iobag care afirma că se vor aduce arme pe Mureș și cei înscriși la Alba Iulia vor primi arme și astfel vor scăpa de iobăgie. Textual el spunea: "Oameni buni, am fost la Boiu și acolo am văzut că o vinit o carte, cât acuma-i vremea, cine are gând să se scutească de iobăgie să meargă în Bălgrad la cătane să se scrie"⁸. La 15 august, din Hărău, judele nobililor se plângea comitatului că încercând să ancheteze pe sătenii din Banpotoc pentru că au pustiit pădurea nobilului nu s-au prezentat nici unul în fața lui. Acest act de nesupunere este datorat faptului că țărani pleacă cu întreg satul să se înscrie ca militari la Alba Iulia. Până la data respectivă erau înscrise satele: Folt, Boiu, Uroi și Banpotoc. Odată înscrise, satele nesocotesc organele administrative locale și nu mai îndeplinesc nici chiar poruncile împărătești⁹. Este semnificativă, atitudinea țărănilor din jurul Iliei. Ei nu își mai fac slujbele la nobili, iar când este adusă armata declară că aceasta nu îi mai sperie și că primind arme "după aceea nu vom mai face slujbă nici o zi". Această hotărâre cuprindea întreaga masă de țărani după cum se afirmă mai departe: "câți români sunt, toți s-au înțeles să nu mai slujească domnilor pământului"¹⁰.

2. Densușianu N., *Revoluțiunea lui Horea în Transilvania și Ungaria 1748 -1785*, București, 1884, p.

3. Arh. St. Deva, fond Prefectura jud. Hunedoara, dos. 28/ 1784, f. 4.

4. Ibidem, vezi și D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 228.

5. D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 247

6. Ibidem, p. 244 -245.

7. Arh. St. Deva, fond Prefectura jud. Hunedoara, dos. 28 / 1784, f. 5.

8. D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 236 -237.

9. Ibidem, p. 243.

10. Ibidem, p. 248.

Nobilimea reacționează la nesupunerea țăranilor. Unii se plâng comitatului cerând sprijin militar. La rândul său comitatul, cu fiecare prilej, solicită guvernului trupe suplimentare, mai ales trupe regulate, deoarece grânicerii sunt ocupați cu muncile agricole pe de o parte, iar pe de altă parte trăind împreună cu țăranii și fiind de același neam cu ei nu prezintă siguranță¹¹. Alți nobili trec la represiuni. Este cazul nobilului Francisc Macskași din satul Sântuhalm din apropierea Devei. După ce țăranii s-au înscris ca militari la Hațeg, la întoarcere, unii dintre ei au fost bătuți și alungați din vechile lor case. Cu prilejul anchetei nobilul încearcă să motiveze alungarea sătenilor, dar rămâne stabilit că acest lucru îl face după înscrierea țăranilor la oaste¹². Vice colonelul Karp intervine arătând măsurile drastice luate de nobili împotriva țăranilor înscrși. În Ohaba Streiului doi țărani au fost puși în lanțuri și trimiși la închisoarea din Deva, de asemenea baronul Bornemisza a trimis doi țărani la închisoare, iar judele domnesc amenință că îi prinde și îi împușcă pe toți. Nu putea să nu apară și reacția țăranilor. La Deva, la fel ca în Țara Hațegului, este ucis crainicul domeniului, care fiind beat s-a purtat aspru cu supușii.¹³

Conscripția, se înțelege, a cuprins și Zarandul. În Crișcior vestea despre începerea conscripției a adus-o Giurgiu Marcu, unul dintre apropiații conducătorilor răscoalei. Satul aflând acest lucru a plecat la Alba Iulia unde au fost înscrși de ofițeri. La fel au procedat și celelalte sate din jur¹⁴. Speranța țăranilor de a scăpa de iobăgie a fost și aici mobilul care a ridicat satele unul după altul. Atunci când apar semne că s-ar reveni la vechea situație țăranii se mișcă, refuză să se supună autorităților. Pe domeniul Hălângiului vice judele a încercat să facă înscrierea bunurilor țăranilor. Aceasta însemna, în viziunea țăranilor, o nouă conscripție urbanială, însemna o prelungire a stării lor de iobăgie. Cei din Căzânești, Vața de Jos, Ciungani, Prăvăleni și Basarabasa s-au opus categoric motivând că nu se supun deoarece ei sunt înscrși ca militari¹⁵.

Indiferent dacă satele din comitatul Hunedoara unit cu Zarandul s-au înscris ca militari la Alba Iulia sau la Hațeg, respectiv în cadrele armatei regulate sau la grâniceri, în totalitatea lor năzuiau, erau convinse că vor obține eliberarea de iobăgie și pământurile necesare asigurării vieții. Sarcinile față de domniul pământului mereu agravate, abuzurile acestora sunt cauzele care au determinat avalanșa satelor spre Alba Iulia sau Hațeg. Era firesc ca în aceste condiții țăranii să refuze să mai presteze serviciile domeniile, cele față de fisc, să refuze să mai asculte de poruncile autorităților. În rapoartele sale către guvern din 1, 16 și 23 august 1784 comitatul Hunedoara sintetizează toate acestea și arată modul cum țăranimea înțelegea să-și realizeze țelul său chiar și în cazul anulării conscripției. Ei vor trece la lupta deschisă. Se vor retrage în munți și sub forma lotriei vor lovi în foștii lor stăpâni¹⁶.

Văzându-se amplexarea tulburărilor, sesizat de comitate, Guvernul din Sibiu începe demersurile pe lângă Comandamentul militar pentru anularea conscripției. După

11. Arh. St. Deva, fond Prefectura jud. Hunedoara, dos. 28 / 1784, f. 6.

12. Ibidem, dos. 25 / 1784, f. 9 - 10; vezi și D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 249.

13. D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 249.

14. Ibidem, p. 230.

15. Ibidem, p. 244.

16. Arh. St. Deva, fond Prefectura jud. Hunedoara, dos. 28 / 1784, f. 4, 5, 6, vezi și D. Prodan, op. cit.

mai multe tergiversări cele două autorități se pun de acord și se ordonă comitatelor ca împreună cu organele militare să anunțe anularea conscripției.

În urma repetatelor cereri de a se spori numărul trupelor staționate în comitatul Hunedoara, Comandamentul militar numește pe locotenent colonelul Karp de la Hațeg în fruntea unor unități militare care urmau să asigure asistența militară în localitățile unde ar avea loc eventuale tulburări. Sub comanda lui Karp sunt puse două companii din regimentul Oros staționate la Orăștie, două companii din regimentul Gyulay staționate la Alba Iulia, două companii de husari staționate la Baia de Arieș, o companie de husari staționată la Dobra și batalionul de grăniceri, de sub comanda sa, staționat la Hațeg. Din Orăștie, unde se afla la data primirii ordinului, Karp informează comitatul Hunedoara despre toate acestea și în plus comunică și cere asentimentul comitatului asupra organizării unor comisii formate din reprezentanți ai armatei și ai administrației care să publice din sat în sat în districtul Hațeg și de la Deva spre Dobra anularea conscripției¹⁷. Din partea comitatului au fost delegați Francisc Bodea și Andrei Zeik care împreună cu ofițerii desemnați de către Karp au pornit în adevărate campanii din sat în sat¹⁸.

La 6 septembrie 1784 delegații comitatului împreună cu căpitanul Richard s-au deplasat în Orăștioara. Ascultând vestea despre anularea conscripției, preotul, în numele satului, a declarat că ei rămân pe lângă conscripție. Numai după amenințări sătenii au promis că în viitor vor presta slujbele ca mai înainte. În Ocolişul Mic lucrurile s-au petrecut cam în același mod numai că purtător de cuvânt a fost judele satului. În Chitid, Boșorod, Vâlcelele Bune, Vâlcelele Rele s-a întâmpinat de asemenea rezistență. Toate satele au fost aduse până la urmă la scutire, dar temporar, până când vor veni poruncile clare de la împărat în privința conscripției. În schimb, în Gânțașa și Bretea Română, rezistența țăranilor a fost atât de mare încât căpitanul Richard a arestat pe conducătorii țăranilor, respectiv pe Petru Dobra și Rusalin Farzan din Gânțașa și Miclăuș Stanciu din Bretea pe care i-a eliberat apoi. În Bățalari după o rezistență mai slabă sătenii s-au supus poruncii, dar și aici numai până la venirea ordinelor mai înalte. În Strei, Sângeorgiu, Valea Sângeorgiului și Ohaba în prezența primcomitelui oamenii s-au supus cu greu, dar tot numai până la venirea ordinelor imperiale. Situații similare se întâlnesc și în cercul Peste Mureș unde au însoțit pe comisari husarii din Dobra.¹⁹

Un alt itinerar este cel urmat de Andrei ZeYk împreună cu căpitanul Richard asistați de patru grăniceri călări. La data de 16 septembrie 1784 comisia anunță anularea conscripției locuitorilor din Cristur, Peștișul de Jos și Hunedoara. Oamenii de aici au declarat că se supun noului ordin. În ziua de 17 octombrie 1784 anularea conscripției este pusă la îndoială de locuitorii din Nădăștia de Sus. În aceeași zi, în satul Silvașu de Jos, țăranii au primit cu multă agitație anularea conscripției. Ei pretindeau că aceasta a fost pornită din ordinul împăratului și nimeni din cei supuși guvernului din Sibiu nu are dreptul să o anuleze. Ei cu întregul sat doresc să rămână pe lângă conscripția inițială, iar publicarea noului ordin de către comisie este un fals. Dintre toți s-au remarcat în mod deosebit agitatorii loșa Hortobei și Mihai Murgu care au și fost arestați. În Fărcădinul de Jos și Fărcădinul de Sus comisia nu a mai întâlnit rezistență, satele acceptând anularea

17. Arh. St. Deva, fond Societatea de istorie și arheologie a comitatului Hunedoara, colecția de documente, dos. 5 / 1784, f. 9 - 11.

18. Densușianu N., op. cit., p. 125.

19. D. Prodan, op. cit. p. 260.

conscriptiei. În data de 18 septembrie în Densuș și în Peșteana, unde fiind zi de târg au venit și cei din Păucinești, comisia nu a întâmpinat nici o dificultate. În schimb în Clopotița unde au fost convocate și satele Grădiște, Breazova și Hoblița, locuitorii din Clopotița, mai ales, au declarat că ei rămân pe lângă conscripție, mai mult, nici nu au voit să audă noul ordin. La Râu de Mori au fost convocate satele Suseni, Gureni, Ostrovel și Ostrovul Mare. Țăranii din Ostrovul Mare au refuzat să răspundă chemării. Celelalte sate au ascultat noua comunicare, dar prin vociferare și agitație s-au manifestat că nu renunță la conscripție. În 20 septembrie, în satul Silvașul de Sus, au fost convocate satele Nucșoara, Mălăiești, Coroiești, Râu Alb, Mătești și Silvașul de Jos. Anunțarea anulării conscripției militare s-a făcut fără incidente. În aceeași dată în Sântămărie Orlea, fiind și zi de târg a fost adusă și o companie de grăniceri pentru asigurarea liniștei publice. Comisia anunțând conscripției a provocat o mare agitație printre țărani. Soldatul lăsat la vatră, Paul Rudeanu, a strigat în fața mulțimii că: "e! nicidecum nu va mai sluji vreunui domn pământesc, ci după conscripție vrea să ia armele, care dacă de la înălțatul împărat i se vor refuza, poate să primească arme de la alte puteri". Se înțelege că pentru astfel de vorbe a fost arestat și dat pe mâna căpitanului Hennui. Campania a continuat și în data de 21 septembrie. În satul Strei au fost convocați țăranii din Plopi, Bretea, Măceu, Ocolişul Mare, Ruși, Nădăstia de Jos, Crișeni, Călan și cei din localitate. După ce au ascultat noua poruncă sătenii au declarat că mai degrabă cred valabilă conscripția decât ordinul de anulare a ei. Dintre cei prezenți s-au remarcat prin agitații Ioan Noilă din Măceu și Petru Jar din Crișeni care au spus că ei au slujit destul la domni și că în viitor nu se vor mai supune acestora ci vor lua armele și se vor elibera de toate slujbele domnești. Și în acest caz cei doi au fost arestați, dar masa de oameni a intervenit hotărât obligând pe soldați să-i elibereze²⁰

Publicarea anulării conscripției a generat tuburări cu urmări grave. În satul Măceu, a doua zi după ce au aflat la Strei despre anularea conscripției, solgăbirăul însoțit de câțiva soldați a mers pentru a obliga pe țărani la slujbele domnești. Aceștia au ripostat și au alungat din sat pe solgăbirău, pe militari și pe administratorul curții. După cum spun documentele i-au fugărit în așa măsură că s-au oprit abia pe dealurile Silvașului. În același timp, țăranii din Măceu au luat legătura cu locuitorii din Ocoliş și Vâlcelele Bune. Împreună au hotărât să se sprijine activ în cazul că armata i-ar ataca. Pe trei înălțimi au fost instalați observatori care să dea alarma în caz de pericol, iar în interiorul satului au fost instituite restricții, toată lumea fiind obligată să rămână pe la casele lor²¹. Asemenea revoltă nu putea trece neobservată. Este dislocată armata în satele Ocoliş și Vâlcelele Bune, iar în Măceu urmau să intre căpitanul Richard cu divizionul său staționat la Sântandrei. Până la urmă se pare că, vicecolonelul Karp a pacificat singur Măceul, deoarece la 28 septembrie sătenii își recunosc vina în fața comitatului dând vina pe tineri și pe răii satului.²² În 24 septembrie 1784 comitatul informează guvernul asupra manifestărilor de ostilitate din partea țăranimii preilejuite de publicarea anulării conscripției, insistând asupra cazurilor din târgul de la Sântămărie Orlea și de la Măceu. Concluzia comitatului e că motivul principal al tulburărilor este credința țăranimii că

20. Arh. St. Deva, fond Societatea de istorie și arheologie a comitatului Hunedoara. Colecție de documente, dos. 4 / 1784, f. 10 11; vezi și D. Prodan op. cit. p. 268.

21. Arh. St. Deva, fond Prefectura jud. Hunedoara, dos. 28 / 1784, f. 7.

22. D. Prodan, op. cit. p. 272 - 273.

intrând în rândurile militarilor vor scăpa de jugul iobăgiei și pentru aceasta sunt în stare de orice faptă.²³ Este de remarcat contradicția între această concluzie a comitatului Hunedoara și afirmațiile din alte rapoarte în care se caută cauzele tulburărilor nu în sarcinile domeniile ci în înscrierea la oaste și vorbele amăgitoare ale locotenent-colonelului Karp, sau în posibilitatea dată țărănimii de a se plânge împotriva stăpânilor săi.

Sperațele de eliberare ale țărănimii legate de conscripție erau atât de mari însă, că în plină campanie de anunțare a nulității conscripției cei din Ilia pornesc din nou spre Alba Iulia. La Deva un cetățean începe din nou conscrierea, iar la Șoimuș, un ofițer de la salina începe și el din nou înscrierile.²⁴

În Zarand publicarea anulării conscripției a întâmpinat o rezistență și mai mare. După cum reiese dintr-o adresă a comitatului Hunedoara către căpitanul Bratoravus din 20 septembrie țărani din plasa (prosesus) Baia de Criș au împiedecat publicarea anulării conscripției și de aceea se cere trimiterea de urgență a 30 de soldați sub comanda unui ofițer pentru a impune aducerea la ascultare a țărănilor renitenți.²⁵ În adevăr la Baia de Criș pleacă aceiași căpitan Richard care și aici anunță anularea conscripției în zilele de 7 octombrie la Brad, în 9 la Hălmagiu, în zi de târg, în 10 la Ociu, Basarabasa și Birtin, iar în 11 la Baia de Criș. Bucurându-se de sprijinul armatei, publicarea anulării conscripției s-a făcut în cel mai solemn mod. Oamenii au fost strânși în număr mare prin tragerea clopotelor și li s-a vorbit despre anularea conscripției în limba română. Totuși și în fața armatei câțiva săteni din Hălmagiu și din Lunca au cerut reducerea robotei și a taxelor.²⁶

La 16 octombrie 1784 comitatul Hunedoara înaintează un nou raport în care se arată că la începutul lui octombrie s-a reluat publicarea anulării conscripției în toate cercurile comitatului Hunedoara unit cu Zarandul. Cu toate acestea se remarcă că țărani din satele Bulbuc, Cib, Mada și Fizești refuză în continuare să presteze serviciile domnești. În Zarand locuitorii au trecut la aplicarea în fapt a ceea ce amenințau cei din Țara Hațegului. Ei se dedau la prăzi și atacă fără a se mai teme. Întreaga țărănime dependentă speră să obțină eliberarea totală de datoriile ei față de nobilime și mai mult în sânul ei mocnește și există pericolul ca înarmați să atace pe proprii ei stăpâni, iar pentru aceasta așteaptă doar semnalul de început și în caz de nereușită țărani sunt hotărâți să emigreze.²⁷

Știrile alarmante primite din comitatul Hunedoara au determinat Guvernul să trimită la fața locului pe secretarul gubernial Ștefan Costa de Beiuș. Acesta raportează că spiritele sunt pe cale de liniștire în Țara Hațegului și în cercul Peste Mureș. În Zarand din cauza timpului nefavorabil nu au putut face cercetări.²⁸ La 27 octombrie comitatul Hunedoara raporta din nou că se mai semnaleză încă opoziții individuale și insistă în mod deosebit asupra hotărârii celor din Geoagiu de Jos de a rămâne pe lângă conscripție, chiar și după sosirea armatei în acea localitate. Ei sunt decizi să trimită

23. Arh. St. Deva, fond Prefectura jud. Hunedoara, dos. 28 / 1784, f. 8 - 9.

24. Densușianu N., op. cit., p. 127; vezi și D. Prodan, op. cit. p. 271.

25. Arh. St. Deva, fond Societatea de istorie și arheologie a comitatului Hunedoara. Colecția de documente, dos. 3 / 1784, f. 12.

26. D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 275.

27. Arh. St. Deva, Societ. de ist. și arheol. a comit. Hunedora. Colecția de documente, dos. 3 / 1784, f. 27-28.

28. Densușianu N., op. cit. p. 131; vezi și D. Prodan, op. cit. vol. I, p. 276 - 277.

delegați la Alba Iulia și să se plângă ofițerilor de acolo. Interesant e, după cum se notează în raport, că Richard, comandantul militarilor staționați în sat nu a voit să împiedece pe săteni să trimită delegați. În apropiere, în Orăștie, fiind zi de târg iobagii din Cigmău, asociindu-se cu cei din Acmar, din comitatul Alba, au început să strige că nici ei nu recunosc anularea conscripției și apoi s-au hotărât să trimită delegați la împărat. S-a mai remarcat apoi că țărani se înțelegeau între ei pe ascuns.²⁹

Cu toată neliniștea comitatului Hunedoara Guvernul din Sibiu apreciază că starea de spirit urmează un curs spre normal, dar țărani se pregătesc în ascuns, autoritățile sunt depășite de evenimente.

Conscripția militară din vara anului 1784 prin ideile de eliberare de iobăgie, de desființare a nobilimii și împărțire a pământurilor, precum și prin pornirile naționale constituie de fapt un preludiv al răscoalei celei mari. Țărănimea în timpul agitațiilor își dă mai bine seama de forța ei, își conturează mai bine obiectivele. Apreciind cauzele răscoalei din 1784 însuși locotenent-colonelul Karp scria: "Nobilimea nu se mai sfia de nimenea, opresiunea țăranilor crescuse tot mai mult, plânsurile iobagilor numai a rare ori erau primite... Acestea și altele au pus fundamentul tulburărilor..."³⁰. Cauze multiple, profunde vor duce la marea răbufnire de la sfârșitul lui octombrie 1784.

29. Arh. St. Deva, fond. Societ. de ist. și arh. a comit. Hunedoara. Colecția de documente, dos 4
1784, f. 12, 13.

30. Densușianu N., op. cit., p. 133 - 134.

QULQUES DATES EN CE QUI CONCERNE LA CONCRPTION MILITAIRE DE L'ÉTÉ DE L'ANNÉE 1784 DANS LES COMITATS HUNEDOARA ET ZARAND

- Résumé -

L'auteur en utilisant les documents de l'archives et les grands oeuvres de référence dans ce problème, met en évidence les idées et la radiation sur le territoire, aux mouvements liés de l'enregistrement militaire de l'été de l'année 1784 et en même temps, on soulignie que dans le comitat de Hunedoara et de Zarand, en outre des inscriptions qui s'ont fait à Alba Iulia, ils ont été fait aussi, des inscriptions à Hațeg, à l'Unité des soldats à la garde des frontières commandé par le vicecolonel Karp.

Les plus importants mouvements sont attestés dans les documents en liaison avec l'annulation de l'enregistrement. Le vice colonel Karp a reçu sous l'unique commandement des unités militaires stationés en comitat Alba Inférieure et aussi dans le comitat de Hunedoara, qui etaint préparés d'intervenir dans tous les lieux où ils etaient signalés les mouvements. Aussi, dans le cadre de ces troupes ont été delegués des officier accompagnés d'un certain nombre de soldats. qui ensemble avec les delégués du comitat ont commencé des vraies campagnes de village en village pour apporter à la connaissance des paysans qu'il a été annulé l'inscription.

Les mouvements liés de l'inscription militaire dans les comitats de Alba et Zarand ont duré jusqu'à l'automne ainsi que dans l'octobre il a commencé une nouvelle campagne de difusion de la nullite de l'inscription. Mais pourtant, dans le 27 octobre sur la Vallé de Geoagiu ont été signalé les mouvements des paysans qui n'acceptaient pas la subjugation des nobles et qui croyaient que ils recevront pourtant, le statut de militaires.